

6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εκπαίδευση και Πολιτισμός στον 21^ο αιώνα

Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ

Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος

Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού Πανεπιστημίου Πατρών

6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εκπαίδευση και Πολιτισμός στον 21^ο αιώνα

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Τόμος Β΄

Επιμέλεια: Ευαγγελία Κανταρτζή

ISBN: 978-618-5458-34-8 (Τόμος Β΄)

ISBN SET: 978-618-5458-32-4

Αθήνα 2021

© Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ

Ανάρτηση του τόμου: www.ekedisy.gr

Επιμέλεια έκδοσης:

Έτος έκδοσης: 2021

ISBN: 978-618-5458-34-8 (Τόμος Β')

ISBN SET: 978-618-5458-32-4

Την ευθύνη των κειμένων φέρουν οι συγγραφείς και διατηρούν το δικαίωμα χρήσης τους. Απαγορεύεται η με οποιοδήποτε τρόπο αναπαραγωγή των κειμένων. Επιτρέπεται η χρήση των κειμένων για επιστημονικούς και διδακτικούς λόγους.

Περιεχόμενα Β' τόμου

Εισηγήσεις

<i>Ξένια Ελευθερίου, Γεωργία Καραντώνια</i> Λογοτεχνική Ανάγνωση στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: προσεγγίζοντας το Ολοκαύτωμα	σελ. 17
<i>Ανδρέας Ευθυμιόπουλος</i> Ψυχική Ανθεκτικότητα και Επαγγελματική Ικανοποίηση των Εκπαιδευτικών	σελ. 29
<i>Αναστασία Ζέζου, Ευαγγελία Δημητρίου</i> Τα βοτσαλωτά δάπεδα της Ρόδου “αφηγούνται” την ιστορία τους στο νηπιαγωγείο	σελ. 36
<i>Αναστασία Ζέζου</i> «Brundibar»: Όταν το εικονογραφημένο βιβλίο για παιδιά συναντά το Ολοκαύτωμα	σελ. 46
<i>Στεργιανή Ζήση</i> Γλωσσικό μάθημα και διαφοροποιημένη διδασκαλία: ερευνητικά συμπεράσματα από τις οπτικές των φιλολόγων	σελ. 58
<i>Αθηνά Ζησοπούλου</i> Παίζω με τα παραμύθια	σελ. 68
<i>Μαριλένα Ζίγγα</i> Το σχολικό βιβλίο και η παιδαγωγική του λειτουργία	σελ. 79
<i>Ιωάννης Ζορμπάς</i> Διοίκηση και Ηγεσία - Διαφορές και Ομοιότητες	σελ. 89
<i>Ιωάννης Ζορμπάς</i> Ο ρόλος του φακέλου (portfolio) στην αξιολόγηση εκπαιδευτικών στο σχολείο	σελ. 96
<i>Ελένη Ηλία</i> Η επιλογή του «happy end» στη δημιουργική γραφή των νηπίων	σελ. 102
<i>Βασιλική Ηλιακοπούλου</i> Ανάλυση καλλιτεχνικού έργου κατά Nelson Goodman	σελ. 110
<i>Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου, Μαρία Πλουσίου</i> Η αξιοποίηση του λεξικού κατά τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας: θεωρητικές αρχές και ενδεικτική εφαρμογή	σελ. 116

<i>Παναγιώτα Ηρειώτη, Μαρέττα Σιδηροπούλου</i> Η Ποιότητα Εμπειρίας Μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση μέσα από το Διδακτικό Μοντέλο του Project. Αποφασιστικός Παράγοντας Αγωγής και Μάθησης	σελ. 126
<i>Θωμαΐτσα Θεοδωρακοπούλου</i> Ο ρόλος της ηγεσίας στις εκπαιδευτικές δομές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων αναφορικά με τη διαχείριση των δυσκολιών, όπως προέκυψαν κατά την περίοδο της πανδημίας	σελ. 138
<i>Τιμολέων Θεοφανέλλης, Ευαγγελία Κρητικού</i> Φίλτρο φυσαλίδων και διαδικτυακή ενημέρωση	σελ. 149
<i>Άννα Ιακωβίδου</i> Μία βαλίτσα γεμάτη ιστορία ταξιδεύει εν μέσω πανδημίας	σελ. 155
<i>Δέσποινα Κάβουρα</i> Τα γεωμετρικά μοτίβα στη λαϊκή τέχνη της Χίου	σελ. 162
<i>Κωνσταντίνα Καλαούζη</i> Καλές πρακτικές ενεργοποίησης της συνεργατικότητας στη σύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία. Μία διδακτική προσέγγιση στη διδασκαλία της Γλώσσας της Γ' Γενικού Λυκείου	σελ. 175
<i>Σοφία Καλογρίδη</i> Καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές στην επιμόρφωση ενηλίκων: Η αξιοποίηση της τέχνης στην εκπαίδευση με στόχο την ανάπτυξη στοχαστικών ικανοτήτων	σελ. 185
<i>Γεωργία Καλπαζίδου, Θεοφανώ Παπακωνσταντίνου, Δημήτρης Αλέξανδρος Λαδόπουλος</i> Σπάζοντας τον φαύλο κύκλο των στερεοτύπων: Η χρήση της τσιγγάνικης λογοτεχνίας ως ένα κριτικό παιδαγωγικό εργαλείο για την ενίσχυση της σχολικής ένταξης των μαθητών Ρομά	σελ. 194
<i>Θεανώ Καλπίδη, Δήμητρα Σύρου</i> Το Δικαίωμα του Παιδιού στην Πολιτισμική Ταυτότητα Μέσα από την Εκπαιδευτική Πρακτική: Απόψεις Παιδαγωγών	σελ. 205
<i>Απόστολος Καλτσάς</i> Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) και Εργαστηριακών Κέντρων (Ε.Κ.) για την εφαρμογή των προγραμμάτων της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) στο σχολείο τους	σελ. 217
<i>Απόστολος Καλτσάς</i>	σελ. 228

Διδακτικό σενάριο με χρήση της ιστοεξερεύνησης (WebQuest) στο μάθημα Μηχανές Εσωτερικής Καύσης II (ΜΕΚ II) της ειδικότητας Τεχνικός Οχημάτων των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑΛ)

Δημήτριος Καμπουρόπουλος, Σοφία Κουταλίδη, Σοφία Ριζοπούλου σελ. 235
Κοινές έννοιες για τη φύση και το περιβάλλον στην ποίηση Χαϊκού και Γιώργου Σεφέρη: συνεισφορά στο πολιτισμικό περιβάλλον

Σοφία Κανταράκη σελ. 245
Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων μέσω του μοντέλου C.I.P.P. Η περίπτωση των πολιτιστικών προγραμμάτων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Αλέξανδρος Γ. Καπανιάρης σελ. 251
Ιστορίες προσφυγιάς και συνεργατικότητας μέσα από το αρχείο του Αγροτικού Οικοποιητικού Συνεταιρισμού Νέας Αγχιάλου «Η ΔΗΜΗΤΡΑ»: Αρχαϊκή Εθνογραφία, Εκπαίδευση και νέες τεχνολογίες

Αγνή Α. Καραγιάννη σελ. 260
Πολιτισμικό τοπίο και μύθος του Ορφέα: Παιδαγωγικός σχεδιασμός βιωματικών δράσεων

Σοφία Καραγιάννη σελ. 269
«Τρώμε σωστά, είμαστε υγιείς»: ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Αθανάσιος Καραγιάννης σελ. 277
Σχεδιασμός διδασκαλίας εικαστικών «Χάρτινες μάσκες»

Αικατερίνη Καραγκούνη σελ. 291
Διερεύνηση της διδακτικής μεθοδολογίας και των διδακτικών τεχνικών που ακολουθούν οι εκπαιδευτές ενηλίκων στα ΣΔΕ Περιφέρειας Θεσσαλίας, ανάλογα με το φύλο και την ηλικία τους

Ευδοξία Καραδουλαμά σελ. 303
Ο σχολικός χώρος από το νεοσύστατο ελληνικό κράτος μέχρι τον 21ο αιώνα

Ευδοξία Καραδουλαμά σελ. 315
Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα τη δεκαετία του '80

Άννα - Μαρία Καρακωνσταντίνου σελ. 327
Ειδική Αγωγή - Μαθησιακές Δυσκολίες και ρόλος Εκπαιδευτικού

Άννα - Μαρία Καρακωνσταντίνου σελ. 333
Η τέχνη της μουσικής ως εκπαιδευτικό υλικό της διαπολιτισμικότητας

Κωνσταντίνος Καραλής, Θεανώ Κρασσά σελ. 339

Το πολιτισμικό κεφάλαιο, οι μαθητές και το σύγχρονο Ελληνικό Σχολείο

- Ελένη Καραμανώλη* σελ. 345
Απόψεις και στάσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την εννοιολογική προσέγγιση της Ιστορίας: τα πρώτα ευρήματα
- Κυριακή Καρατζούνη* σελ. 357
Η σωματειακή οργάνωση των Ελλήνων καταγωγής από Ανατολική Ρωμυλία 20ος και 21ος αιώνας: ο ρόλος και η συμβολή της στη διατήρηση της συλλογικής ταυτότητας
- Γεώργιος Καρκαμάνης* σελ. 369
Αποτίμηση εφαρμογής ενός πολιτιστικού προγράμματος σχολικών δραστηριοτήτων
- Ευγενία Καρούμπαλη* σελ. 378
Το μουσικό βίντεο στο μάθημα της μουσικής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Το παράδειγμα του τραγουδιού Αθήνα μου
- Ευγενία Καρούμπαλη* σελ. 390
Ξέρω μάννα.... Ένα παράδειγμα παιδαγωγικής αξιοποίησης rap τραγουδιού στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- Αικατερίνη Κασμερίδου, Ιωάννης Χρηστάκης* σελ. 403
Ένταξη του κλασικού χορού στη βασική εκπαίδευση
- Μαρία Κατσά* σελ. 414
Ψηφιακός γραμματισμός. Προετοιμάζοντας τους πολίτες του αύριο
- Μαρία Κατσά, Χριστόφορος Κωσταρής* σελ. 425
Ο ρόλος του εκπαιδευτή και η σημασία της ομάδας στην εκπαίδευση ενηλίκων
- Ιωάννης Θω. Κατσάνος* σελ. 435
Πρόληψη Ενδοσχολικής Βίας και Εκφοβισμού δια μέσου των Εργαστηριακών μαθημάτων: Οι απόψεις των εκπαιδευτικών
- Μιχάλης Κάτσαρης* σελ. 448
Ο παιδαγωγούμενος ως καταναλωτής γνώσης στα ψηφιακά δίκτυα άτυπης μάθησης και οι σύγχρονες προκλήσεις στην παιδαγωγική σχέση
- Ελένη Α. Κατσιγιάννη* σελ. 452
Αναζητώντας τη γυναίκα στη νεοελληνική ηθογραφία. Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- Χρήστος Κατσούλας* σελ. 458

Η Θεωρία του Μετασχηματισμού, ως ακρογωνιαίος λίθος στην Εκπαίδευση Ενηλίκων

Νικολίτσα Κεφαληνού σελ. 462
Μαθηματικά και χρήση Τ.Π.Ε. για τη διδασκαλία των κλασμάτων στο Δημοτικό Σχολείο

Πελαγία Κογκούλη σελ. 470
Τα μουσεία ως ιστορική πηγή στη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Μαρίνα Κολλάτου σελ. 478
Καλές πρακτικές διοίκησης και οργάνωσης της σχολικής μονάδας στην ψηφιακή εποχή

Μαρίνα Κολλάτου, Ιφιγένεια Κωφού, Αναστασία Γεραλέξη σελ. 487
Σύγχρονη Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στο Λύκειο: Η Αποτύπωση της Ψηφιακής Εμπειρίας των Μαθητών στο Μάθημα της Αγγλικής Γλώσσας

Γεωργία Κολοβελώνη σελ. 499
Η σχέση της σχολικής επίδοσης με την ευφύια και την κοινωνική καταγωγή

Γεώργιος Κ. Κοντογεώργης σελ. 504
Η Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στην Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης

Φωτεινή Κοντονίκα σελ. 510
Διαθεματικό και πολυτροπικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για το μάθημα της Τεχνολογίας της Α΄ Γυμνασίου

Μαρία Κοντούλα σελ. 522
Καταρρίπτοντας τα στερεότυπα, αγκαλιάζοντας το διαφορετικό, προσφέροντας κίνητρα. Μία διαπολιτισμική προσέγγιση στη διδασκαλία βασιζόμενη στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία των θετικών επιστημών

Δανάη Μαρία Κοσμίδου, Στυλιανή Σκουραδάκη σελ.530
«Η Βιβλιοθήκη πάει παντού!»: Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στη μη-τυπική εκπαίδευση με αφορμή τις νέες συνθήκες που προκύπτουν από την πανδημία του Covid-19

Σοφία Κουζούλη σελ. 540
Η συνεργατική eTwinning δράση "Women who Changed the World"

Μαρία Αγγελική Κουνταρδά, Δανάη Μαρία Κοσμίδου σελ. 549
Ειρήνη, Αμάλ, Ζωή... ένα όνομα ή ένα όραμα;

Θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Μαρία Κούντη, Δρ. Αικατερίνη Λαλαγιάννη σελ. 557
Μια εξ αποστάσεως διαθεματική διδασκαλία:
Η ιατρική από τον Ιπποκράτη στο παρόν

Παρασκευή Κουντούρη σελ. 569
Η επίδραση των Τεχνολογιών στην Αλληλεπίδραση και Αυτονομία μελέτης
των εκπαιδευομένων στην εξ Αποστάσεως Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Τριανταφυλλιά Κουρτούμη σελ. 575
‘Αναγνώσεις’ αρχείων στην οικονομία της γνώσης για την τυπική
εκπαίδευση

Νικόλαος Κουστουράκης σελ. 582
Διερεύνηση της αξιοποίησης βιωματικών δραστηριοτήτων θεάτρου και
δράματος κατά τη διδασκαλία: Οι αντιλήψεις και στάσεις των
μαθητών/τριών Λυκείου στο πλαίσιο της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης

Anastassios Koutsoukos, Sofia Papadatou σελ. 593
Διδακτική αρχαίων ελληνικών
Ψυχολογική προσέγγιση
Τιμή στον Ομότιμο καθηγητή Gérard Vergnaud

Anastassios Koutsoukos, Sofia Papadatou σελ. 603
De Platon et Aristote à Vergnaud
Hommage à la mémoire du Professeur Gérard Vergnaud

Τάνια Κρεβάικα, Σταύρος Βλίζος σελ. 609
Μουσειοσκευή και πανεπιστημιακό μουσείο: η περίπτωση του Ιονίου
Πανεπιστημίου

Λυδία Κωμοδρόμου, Μαίρη Κουτσελίνη σελ. 620
Διαφοροποίηση διδασκαλίας και μάθησης: καινοτόμες δράσεις στην
εκπαίδευση. Οι αντιλήψεις και οι στάσεις των Κύπριων εκπαιδευτικών

Αγγελική Κωνσταντακοπούλου σελ. 630
"Διαβάζω... τραγουδώντας!": Μια μελέτη περίπτωσης

Ζωή Κωνσταντινίδου σελ. 638
Παιδιά νηπιαγωγείου προσεγγίζουν την έννοια του χρόνου
μέσα από εναλλακτικές μορφές του εθίμου της κυράς Σαρακοστής

Βασιλική Κωστάκη σελ. 649
Διερεύνηση των φαινομένων της φτώχειας στα γενικά και ειδικά σχολεία
του Νομού Αττικής

Χριστόφορος Κωσταρής, Μαρία Κατσά

Ο ρόλος των συμμετοχικών τεχνικών στην εκπαίδευση ενηλίκων

σελ. 657

Δήμητρα Κωτσιοπούλου

Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση: Ο δρόμος προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό

σελ. 668

Μουσειοσκευή και πανεπιστημιακό μουσείο: η περίπτωση του Ιονίου Πανεπιστημίου

Τάνια Κρεβαίκα
Εκπαιδευτικός MSc
tkrevaika@gmail.com

Σταύρος Βλίζος
Αναπληρωτής Καθηγητής, Ιόνιο Πανεπιστήμιο
vlizost@ionio.gr

Περίληψη

Οι Μουσειακές Συλλογές του Ιονίου Πανεπιστημίου δημιουργήθηκαν, το 2019, με στόχο όχι μόνο την υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου των σχολών του Ιονίου Πανεπιστημίου, αλλά και τη διάχυση της πολιτιστικής και εκπαιδευτικής δραστηριότητας στην ευρύτερη κοινωνία. Παράλληλα, με τις ποικίλες δράσεις που υλοποιεί, το Μουσείο ξεκίνησε και τον σχεδιασμό της μουσειοσκευής του, ενός πολυαισθητηριακού, δηλαδή, εκπαιδευτικού υλικού, με στόχο την έμμεση επικοινωνία με τη σχολική και όχι μόνο κοινότητα. Στην παρούσα εισήγηση, θα αναλυθεί το θεωρητικό πλαίσιο της δημιουργίας της μουσειοσκευής των Μουσειακών Συλλογών του Ιονίου Πανεπιστημίου, οι έννοιες στις οποίες αυτή αναφέρεται, καθώς και τα στάδια του σχεδιασμού της και οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες τις οποίες θα καλύπτει. Η καινοτομία της έρευνας έγκειται στο γεγονός της δημιουργίας ενός ενιαίου αφηγήματος που απορρέει από τις τρεις συλλογές του μουσείου, αναδεικνύοντας τη συνύπαρξη των αντίστοιχων θεματικών πεδίων, δηλαδή της τυπογραφίας/γνώσης, της σχολικής εκπαίδευσης και των ψηφιακών τεχνών. Ένα επιπλέον δυναμικό στοιχείο της μουσειοσκευής είναι η έννοια της συμμετοχικότητας και της συμπερίληψης, στην οποία βασίζεται η μεθοδολογία ανάπτυξής της. Μαζί με τους υπεύθυνους του Μουσείου, οι φοιτητές του Ιονίου Πανεπιστημίου και η εκπαιδευτική κοινότητα της Α' βάθμιας και Β' βάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να συμμετέχει ενεργά σε διάφορα στάδια δημιουργίας της μουσειοσκευής: από τη διαμόρφωση παράπλευρων δραστηριοτήτων μέχρι και την οργάνωση και υλοποίηση αυτών αλλά και τη συγγραφή των κατευθύνσεων και των οδηγιών προς την εκπαιδευτική κοινότητα.

Λέξεις-κλειδιά: Μουσειακές Συλλογές Ιονίου Πανεπιστημίου, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Μουσειοσκευή, Μουσειοπαιδαγωγική, Κέρκυρα.

1. Εισαγωγή

Οι Μουσειακές Συλλογές του Ιονίου Πανεπιστημίου ('μουσείο Ιονίου Πανεπιστημίου'), αρχικά, δημιουργήθηκαν, με στόχο την υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου των σχολών του Ιονίου Πανεπιστημίου (Βλίζος, 2021a, 2021b). Το μουσείο έχει την ιδιαιτερότητα να αναφέρεται ως ιδρυματική δομή σε όλο το πανεπιστήμιο, άρα και σε όλα τα Ιόνια νησιά. Αυτή η ιδιαιτερότητα δίνει στο μουσείο το πλεονέκτημα της διαφορετικότητας και της καινοτομίας στην αφήγηση του, που απορρέει από τις τρεις βασικές συλλογές του. Στη συλλογή «Τυπογραφίας» παρουσιάζονται τυπογραφικές μηχανές και εργαλεία, αντικείμενα που σχετίζονται με διάφορες φάσεις της παραγωγής εντύπων, τραπέζι βιβλιοδεσίας κ.ά., χρησιμεύοντας ως εποπτικό υλικό σε μαθήματα διάφορων γνωστικών πεδίων, αλλά και ως μουσειακά αντικείμενα στην εξοικείωση των φοιτητών και των επισκεπτών με παλαιότερες φάσεις των τεχνολογιών της πληροφορίας. Στη συλλογή «Ιστορίας του Σχολείου και της Εκπαίδευσης» εκτίθενται αυθεντικά αντικείμενα και αρχαιολογικό υλικό που σχετίζεται με τον σχολικό εξοπλισμό και τη λειτουργία των σχολείων της Κέρκυρας. Τέλος, η συλλογή «Ψηφιακού Πολιτισμού και Τεχνών» αποτελείται από δημιουργίες εικονικής πραγματικότητας τρισδιάστατης μοντελοποίησης για την αναπαράσταση αντικειμένων και σημείων πολιτιστικού και ιστορικού ενδιαφέροντος καθώς και τοποθεσιών φυσικού περιβάλλοντος. Επιπλέον, σε αυτή τη συλλογή συγκαταλέγονται νέες καλλιτεχνικές μορφές, όπως σύγχρονα οπτικοακουστικά και ψηφιακά έργα τέχνης.

2. Στοιχεία υλοποίησης της μουσειοσκευής

Το μουσείο Ιονίου Πανεπιστημίου είναι ένας πολυδύναμος οργανισμός με προθέσεις και δράσεις εξωστρέφειας. Γι' αυτό τον λόγο, στις άμεσες προθέσεις του, συγκαταλέγεται ο

σχεδιασμός και η υλοποίηση μίας μουσειοσκευής που θα αφορά, θα εμπεριέχει και θα διατρέχει και τις τρεις θεματικές του ενότητες/άξονες, ως τρόπο έμμεσης επικοινωνίας με τη σχολική και όχι μόνο κοινότητα. Πρόκειται για ένα πολυαισθητηριακό εκπαιδευτικό υλικό, που πηγάζει από τις μουσειακές συλλογές και μεταφέρει αντιπροσωπευτικό μουσειακό περιεχόμενο εκτός του μουσειακού χώρου.

Κατανοώντας βαθιά τις έννοιες που διατρέχουν όλους τους θεματικούς άξονες του μουσείου, αντιλαμβανόμαστε την περιπλοκότητα, όσον αφορά τη στοχοθεσία της συγκεκριμένης μουσειοσκευής. Οι στόχοι των μουσειοσκευών είναι πάντα γνωστικοί αλλά ποτέ μόνον γνωστικοί. Η ίδια η φιλοσοφία της ανάπτυξης των δραστηριοτήτων κάθε μουσειοσκευής περιέχει την οικοδόμηση της γνώσης, σύμφωνα με τις πιο σύγχρονες θεωρίες μάθησης, αλλά περιέχει εξίσου την προσωπική έκφραση, τη δημιουργία, την ψυχαγωγία, την απόλαυση, την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και άλλων δεξιοτήτων, αφού οφείλουν να παρέχουν δυνατότητες ολιστικής επεξεργασίας με τον νου, την καρδιά και το χέρι (Gach, 2005). Αν προσθέσουμε και την ιδιαιτερότητα του Ιονίου Πανεπιστημίου να περιλαμβάνει σχολές συναφείς ή όχι σε όλα τα Επτάνησα, τότε γίνεται αντιληπτό ότι ο βαθμός δυσκολίας ενός τέτοιου εγχειρήματος είναι μεγάλος, παράλληλα, όμως, ουσιαστική θα είναι η παρέμβαση εξαιτίας αυτής της διαφορετικότητας και των ποικίλων αφηγήσεων που πηγάζουν από το υλικό του μουσείου. Κατά τη στοχοθεσία της συσκευής δεν μπορεί, όμως, να παραλειφθεί το γεγονός ότι το μουσείο ως φορέας της Επτανησιακής ιστορίας, αναδεικνύεται, πρωτίστως, ως ειδικός οργανισμός, για να διδάξει την Επτανησιακή ιστορία.

Επιπλέον, και προχωρώντας στο σκεπτικό της υλοποίησης ενός τέτοιου εγχειρήματος πρέπει να υπογραμμιστεί ότι από τη γέννησή του το μουσείο Ιονίου Πανεπιστημίου, αλλά και κατά τη διάρκεια κάθε σταδίου σχεδιασμού και υλοποίησης των δράσεών του, βασική παράμετρος είναι οι συμμετοχικές προσεγγίσεις και γνώμονας πάντα το ανθρωποκεντρικό μοντέλο διαχείρισης και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς των Επτανήσων (Βλίζος, 2021a, 2021b). Σύμφωνα με αυτές τις βασικές αρχές, πρωταρχικός στόχος είναι η ενεργός εμπλοκή των φοιτητών σε όλη τη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης της μουσειοσκευής. Στο ίδιο πλαίσιο, η ομάδα σχεδιασμού της μουσειοσκευής πρέπει να βρίσκεται σε επαφή με τα τοπικά σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, έτσι, ώστε να υπάρχει η εμπλοκή του μαθητικού και εκπαιδευτικού πληθυσμού σε κρίσιμα στάδια της διαδικασίας. Απώτερος σκοπός είναι η εκπαιδευτική κοινότητα, με εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς να συμμετέχει σε παράπλευρες δραστηριότητες, αλλά και στη συγγραφή κατευθύνσεων και οδηγιών για τους εκπαιδευτικούς.

3. Το θεωρητικό πλαίσιο της δημιουργίας μουσειοσκευής

Η μουσειοσκευή αποτελεί μια έμμεση μορφή επικοινωνίας του μουσείου με το κοινό και, ταυτόχρονα, ένα πολύ διαδεδομένο εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται εκτός του μουσειακού χώρου (Νικονάνου, 2015). Ο όρος «μουσειοσκευή» περιγράφει το οργανωμένο, μετακινούμενο, αυτοτελές εκπαιδευτικό υλικό που πηγάζει από τις θεματικές ενότητες μιας μουσειακής συλλογής και προορίζεται για χρήση εκτός του μουσειακού χώρου (Νικονάνου, 2013). Έχει τη μορφή βαλίτσας ή κάποιας μορφής κουτιού, μέσα στο οποίο περιέχεται το ανάλογο εκπαιδευτικό υλικό και δανείζεται σε σχολεία ή σε οποιαδήποτε άλλη ομάδα θα το επιθυμήσει. Έτσι, δίνεται η ευκαιρία σε ποικίλες ομάδες κοινού να έρθουν σε επαφή με μουσειακά περιεχόμενα, τα οποία δεν μπορούν να προσεγγίσουν για πολλούς λόγους (απόσταση, αδύνατη πρόσβαση κ.λπ.). Το σύνολο του υλικού έχει κάποιους κύριους στόχους, ώστε να προσεγγιστεί καλύτερα από την ομάδα του κοινού που θα το δανειστεί, χωρίς, όμως, αυτοί οι στόχοι να δρουν περιοριστικά. Η βιωματική προσέγγιση των αντικειμένων και η

μάθηση που προκύπτει από την επαφή με αυτά, βασίζεται στη συμμετοχή όλων των αισθήσεων (Μπούνια & Νικονάνου στο Νικονάνου & Κασβίκης, 2008). Εξάλλου, όταν παρέχεται η δυνατότητα να αγγίξει κανείς ένα αντικείμενο, τότε το κίνητρο για μάθηση αυξάνεται (Hooper – Greenhill, 2007).

Το υλικό, πιο συγκεκριμένα, αποτελείται από αντικείμενα, εμπνευσμένα από τη μουσειακή συλλογή, προσωπικά αντικείμενα είτε καθημερινής χρήσης είτε πιο ιδιαίτερα, προπλάσματα, μικρογραφίες και αντιγραφές αντικειμένων, ποικίλο βοηθητικό εποπτικό υλικό, έντυπο ή ψηφιακό, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό, προτάσεις δραστηριοτήτων, προτάσεις εκπαιδευτικής αξιοποίησης του υλικού, αξιολόγηση της όλης εμπειρίας κ.ά. Το υλικό της μουσειοσκευής δημιουργεί ένα σχεδόν άρτιο μουσειακό περιβάλλον, εκτός του μουσείου, και παρέχει τη δυνατότητα για βιωματική μάθηση και μάθηση μέσα από την εξερεύνηση και τον πειραματισμό, όπως ακριβώς συμβαίνει και στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται εντός του χώρου του μουσείου.

Η τελική μορφή κάθε μουσειοσκευής, δηλαδή, η επιλογή των αντικειμένων και των δραστηριοτήτων που θα τα πλαισιώσουν, παρέχει μία διαδραστική εμπειρία μη τυπικής μορφής μάθησης, αφού δεν περιορίζεται από τα προγράμματα σπουδών ή τη διδακτέα ύλη (Νικονάνου, 2015). Επιδιώκονται συναισθηματικοί και κοινωνικοί στόχοι, διασκέδασης και αλληλεπίδρασης, μαζί βέβαια με τους ανάλογους γνωστικούς. Ιδιαίτερα, όσον αφορά στα αντικείμενα που περιέχονται στη μουσειοσκευή, από τη χρήση τους γίνεται φανερό η έκπληξη και ο ενθουσιασμός των μαθητών καθώς και η εκκίνηση της περιέργειάς τους, η απελευθέρωση της φαντασίας και της δημιουργικότητάς τους, όλα κίνητρα για περαιτέρω διερευνήσεις. Διευκολύνεται, έτσι, καταλυτικά η μαθησιακή διαδικασία (Hooper–Greenhill, 2007).

4. Τα στάδια σχεδιασμού και υλοποίησης της μουσειοσκευής

Στη διαδικασία της δημιουργίας της μουσειοσκευής, οι φοιτητές του Ιονίου Πανεπιστημίου, υπό την επιστημονική καθοδήγηση των διδασκόντων, αποτελούν σημαντικό κομμάτι της ομάδας σχεδιασμού. Ήδη, εκπαιδευμένοι με ποικίλα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποίησαν στο πλαίσιο λειτουργίας του μουσείου του Ιονίου Πανεπιστημίου⁶⁰, είναι εξοικειωμένοι με τις έννοιες εκπαιδευτική δραστηριότητα, βιωματική μάθηση (learning by doing), ιδιαιτερότητες των σταδίων ανάπτυξης των παιδιών, ιδιαιτερότητες του μαθητικού πληθυσμού αλλά και με τις θεωρίες μεγάλων παιδαγωγών, όπως ο Dewey, ο Piaget, ο Bruner και ο Vygotsky, καθώς και με τις αρχές των σύγχρονων μαθησιακών θεωριών και της εκπαιδευτικής διαδικασίας (playful learning ή μαθαίνω όταν περνάω ωραία) (Hooper–Greenhill, 2007). Στο εγχείρημα της δημιουργίας της μουσειοσκευής, έρχονται να κάνουν πράξη τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους, συμβάλλοντας στις δραστηριότητες βιωματικού χαρακτήρα.

Η μουσειοσκευή ενός μουσειακού χώρου πηγάζει και δημιουργείται μέσα από τον συγκεκριμένο μουσειακό χώρο, χωρίς, όμως, αυτό να σημαίνει ότι θα αναπαραγάγει εξ ολοκλήρου τη μόνιμη έκθεσή του (Νικονάνου, 2015). Στα αρχικά, λοιπόν, στάδια του εγχειρήματος η ομάδα σχεδιασμού και, ειδικότερα, οι φοιτητές με τους διδάσκοντες και τους υπεύθυνους του μουσείου οφείλουν να κατανοήσουν βαθιά τις ιδέες και τις έννοιες που διατρέχουν το σύνολο της συγκεκριμένης μουσειακής συλλογής.

⁶⁰ Βρίσκονται αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Μουσείου <https://museum.ionio.gr/gr/learn/training/>. Εμείς, οι τυπογράφοι, Οι σφραγίδες, Ανακάλυψε το δημιούργημα και τον δημιουργό, ΕπιτραΠΑΙΖΩ, Η συνωμοσία των γραμμάτων, Ανακαλύπτοντας τη Μαγεντία, Κρούει ο κώδων ξανά.

Οι έννοιες, σταδιακά, μεταμορφώνονται σε αντικείμενα και δραστηριότητες, ενώ έπεται η επιλογή του υλικού. Επιλέγονται αντικείμενα βάσει της σημασίας τους για το νοηματικό πλαίσιο της αντίστοιχης συλλογής, δημιουργούνται αντίγραφα ή μικρογραφίες (Νάκου, 2001). Μπορεί να πρόκειται για προσωπικά αντικείμενα ή για αντικείμενα ευρείας χρήσης. Οποιοδήποτε αντικείμενο σχετιζόμενο με ανθρώπους μεταφέρει μηνύματα και έχει μια ιστορική διαδρομή (Μπούνια & Νικονάνου, 2008). Συγκεντρώνεται επίσης πλούσιο και ποικίλο εποπτικό υλικό, π.χ. κάρτες εποχής, αφίσες εποχής, εικόνες εποχής, χάρτες, βιβλία κ.λπ. Στη συνέχεια, οργανώνεται το συνοδευτικό έντυπο υλικό που περιέχει συνήθως πληροφορίες ή επεξηγήσεις. Παράλληλα, ερευνάται η συλλογή του ψηφιακού υλικού, δηλαδή παραπομπές σε ιστοσελίδες, ποικίλα links που θα εμπλουτίσουν ή θα συνοδεύσουν δραστηριότητες, διάφορα usb sticks ή cd's. Πολύ σημαντική είναι η ύπαρξη πολλών ψηφιακών δραστηριοτήτων που θα προκύπτουν από ή θα συνδυάζονται με την ιστοσελίδα του μουσείου, ειδικότερα, στη σημερινή μετά – covid εποχή (Βαφειάδου, 2015). Σημαντικό, επίσης, στοιχείο αποτελούν οι οδηγίες προς τους εκπαιδευτικούς και οι εκπαιδευτικές προτάσεις για τη χρήση του υλικού της μουσειοσκευής. Απαραίτητο κομμάτι της ολοκλήρωσης του έργου αποτελεί μια έξυπνη και εύχρηστη αξιολόγηση του συνόλου ή και μέρους του υλικού από τους χρήστες.

Οι έννοιες που διατρέχουν τις μουσειακές συλλογές του μουσείου του Ιονίου Πανεπιστημίου είναι η γνώση, το βιβλίο, η πληροφορία, η μάθηση, η εκπαίδευση, το σχολείο, η σχολική ζωή και οι ψηφιακές τέχνες. Κοινός παρονομαστής όλων αποτελεί το βιβλίο, αλλά και, με μια άλλη ματιά, ο Επτανησιακός πολιτισμός, η πολιτιστική κληρονομιά της Κέρκυρας και του Ιονίου. Οι προβληματισμοί, λοιπόν, που απασχολούν όλους όσους συμμετέχουν είναι οι εξής:

- Πώς μετατρέπονται οι έννοιες σε αντικείμενα; Πώς χτίζεται μια ιδέα;
- Πώς μπορούν αυτές οι ιδέες να γίνουν δραστηριότητες και πώς μπορούν αυτές να γίνουν έντονα βιωματικές; Ποιες αισθήσεις πρέπει να κινητοποιηθούν;
- Επιπλέον, υπό το πρίσμα μιας πιο σφαιρικής αντίληψης, αυτές οι έννοιες πρέπει να εξετασθούν από τη σκοπιά του παρελθόντος, του παρόντος και του μέλλοντος. Αυτό σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες καλούνται να περιλάβουν στα σχέδιά τους δραστηριότητες που θα μιλούν για την ιστορία της τυπογραφίας. Το πώς και το γιατί δημιουργήθηκε το εκτυπωμένο έντυπο; Πώς εξελίσσεται η τυπογραφία στο σήμερα και ποιο το μέλλον της στην ψηφιακή εποχή;
- Για να συνδεθούν οι θεματικοί άξονες μεταξύ τους πρέπει να υπάρξουν δραστηριότητες που να επισημαίνουν τη σχέση ενός τυπωμένου βιβλίου με την εκπαίδευση και με τη σχολική ζωή, με τα σχολικά εγχειρίδια του παρελθόντος, του παρόντος και του μέλλοντος. Όπως και τη σύνδεση με την έννοια της πληροφορίας και πώς αυτή αντλούνταν στο παρελθόν, πώς και από πού αντλείται σήμερα; Πώς θα χρησιμοποιείται στην ψηφιακή εποχή και ποια θα είναι η δύναμή της; Οι προβληματισμοί και τα ερωτήματα μπορούν να καλύπτουν ευρύτερα πεδία δραστηριοτήτων για την ίδια την καθημερινή σχολική ζωή και πώς αυτή αλλάζει ή τι παραμένει ίδιο.

Τα παραπάνω είναι τα ερωτήματα που θα μεταφερθούν μέσω της μουσειοσκευής στη μαθητική κοινότητα που θα αποπειραθεί να τα βιώσει με τις δικές της αναγνώσεις αυτών των εννοιών και, ίσως, με τη δημιουργία νέων ερωτημάτων που θα προκύψουν και θα οδηγήσουν σε νέα θέαση αυτών των ζητημάτων.

Επιπλέον, θέματα που δύναται να προκύψουν και να διερευνηθούν κατά την εκπαιδευτική διαδικασία είναι τα εξής: Η δομή της μουσειοσκευής και οι δραστηριότητες

πρέπει να είναι ευέλικτες, για να υπάρχει η δυνατότητα τροποποίησης και χρήσης με ποικίλους τρόπους. Ακόμα, η γλώσσα που θα χρησιμοποιηθεί σε όλο το αφήγημα, το κοινό στο οποίο θα απευθύνεται, η αξιολόγηση των πρότερων γνώσεων, οι ιδιαιτερότητες κάθε ηλικίας, οι ιδιαιτερότητες κάθε ομάδας (πολυαισθητηριακές δράσεις, π.χ. για τυφλούς ή κωφούς), ακόμη και η διά βίου μάθηση και η αναπροσαρμογή των στόχων. Αλλά και πιο πρακτικά θέματα, όπως ο τρόπος συγκέντρωσης του υλικού, το πώς μπορεί να εξελισσεται και να εμπλουτίζεται η μουσειοσκευή όσο ταξιδεύει, πώς να ενσωματώνεται νέο υλικό, πώς, δηλαδή, να επικαιροποιείται και να έχει ευέλικτη δομή.

Μια ακόμα διάσταση που πρέπει να λάβει υπόψη η ομάδα σχεδιασμού είναι το γεγονός της εξέλιξης του τρόπου μάθησης των νεότερων γενιών. Σύμφωνα με τους Seemiller & Grace (2016), οι σύγχρονοι μαθητές, της επονομαζόμενης γενιάς Z, μαθαίνουν με πολύ διαφορετικό τρόπο από ό,τι εκείνοι λίγων δεκαετιών νωρίτερα. Πρόκειται για μία διαφορετική γενιά, πολυπολιτισμική και πολυπληθής, εξοικειωμένη με την τεχνολογία, με μια προτίμηση στην εξατομικευμένη εκπαίδευση σε ψηφιακή μορφή. Είναι μία έξυπνη και δυναμική γενιά, καθόλου παθητική, την οποία οι παλαιότερες γενιές οφείλουν να προσεγγίσουν, μιλώντας τη δική της ψηφιακή «γλώσσα». Γνωρίζοντας και κατανοώντας σε βάθος τη νέα γενιά των μαθητών, αναγνωρίζουμε ότι οι δραστηριότητες, οι έννοιες, οι ιδέες και οι δράσεις που θα προτείνει η μουσειοσκευή και κάθε σύγχρονη μουσειοσκευή, πρέπει να είναι έτσι φτιαγμένες, ώστε να εμπνέουν και να κερδίζουν το κοινό τους (Κρεβάικα, 2020).

Στόχος αυτού του παρόντος εγχειρήματος είναι αυτό να αποτελέσει μια πρωτογενή πηγή μάθησης, να παραχθεί γνώση από το μουσείο του Ιονίου Πανεπιστημίου κι αυτό να λειτουργήσει σαν εργαστήριο για όλους.

5. Ενδεικτικές δραστηριότητες της μουσειοσκευής

Όπως προαναφέρθηκε, οι έννοιες που θα αναδειχθούν μέσα από τη μουσειοσκευή είναι το βιβλίο, η πληροφορία, η εκπαίδευση, οι τέχνες και ο Επτανησιακός πολιτισμός. Για να εξασφαλιστεί η διάδραση και η συνύπαρξη αυτών των στοιχείων, η ανάπτυξη αφηγημάτων με συνεκτικό τρόπο και η μέγιστη δυνατή ενεργοποίηση των αισθήσεων, αποφασίστηκε το βαλιτσάκι της μουσειοσκευής να περιλαμβάνει τρεις ενότητες που αντιστοιχούν στις αντίστοιχες συλλογές του μουσείου, με διακριτό τρόπο. Στην κάθε ενότητα, τοποθετείται το χαρακτηριστικό για τη συλλογή υλικό μαζί με προτάσεις και οδηγίες για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων. Πολύ σημαντικό είναι να επισημανθεί η δυνατότητα ανάπτυξης δραστηριοτήτων ενοποίησης των μουσειακών συλλογών, ενώ θα υπάρχει ξεχωριστό έντυπο, με την καθοδήγηση για την επανατοποθέτηση των αντικειμένων στη μουσειοσκευή και ένα επιπλέον έντυπο ή ένας σύνδεσμος στην ιστοσελίδα του μουσείου για την αξιολόγηση της όλης εμπειρίας. Με βάση τα παραπάνω, διαμορφώνονται τα ακόλουθα σύνολα.

5.1. Τυπογραφία

Στην πρώτη ενότητα, που αντιστοιχεί στη συλλογή Τυπογραφίας, θα γίνει αναφορά στις μηχανές αναπαραγωγής εγγράφων, στους πολύγραφους, στις λινוטυπικές μηχανές και στις γραφομηχανές. Όλα αποτελούν εργαλεία της διάδοσης του λόγου και της πληροφορίας. Είναι διαμεσολαβητές ανάμεσα στην ανθρώπινη σκέψη και στην αποτύπωσή της στο χαρτί. Μέσα σε αυτό το τμήμα της μουσειοσκευής θα υπάρχουν έντυπες σελίδες, ίσως και χειρόγραφα, σελίδες από εφημερίδες και από βιβλία άλλων εποχών. Θα περιλαμβάνονται αρκετά μεταλλικά στοιχεία, ώστε να μπορούν να σχηματιστούν λέξεις και προτάσεις και να βραχούν με μελάνι, ώστε να τυπωθούν σε χαρτί. Απαραίτητα είναι το μελάνι και η τσιμπίδα για να τοποθετηθούν τα γράμματα σε σελιδοθέτη και να τυπωθούν, χωρίς να χάνουν τη μορφή

τους, καρμπόν και σφραγίδες. Για να γίνουν κατανοητά τα παραπάνω από τους μαθητές προτείνονται ενδεικτικά κάποιες δραστηριότητες:

1. *Γίνετε στοιχειοθέτες* (ο *στοιχειοθέτης* βάζει τα κινητά μεταλλικά στοιχεία για τον σχηματισμό λέξεων και προτάσεων (*αράδες*) σε *σελιδοθέτη* και τα βρέχει με μελάνι, ώστε να τυπωθούν συνεχόμενα σε χαρτί (Στάϊκος, 2000).

Μαζί με τα αντικείμενα, οι συμμετέχοντες θα ακολουθήσουν τις παρακάτω βασικές οδηγίες:

- Τοποθετήστε τα μεταλλικά στοιχεία στις θήκες τους (κάσα).
- Με την ειδική λαβή/τσιμπίδα φτιάξτε τις λέξεις που θέλετε (συνθετήριο).
- Ενώστε τις λέξεις σε προτάσεις (*αράδες*) και βάλτε τις στο μεταλλικό πλαίσιο (*σελιδοθέτη*), ώστε να δημιουργήσετε μία παράγραφο.
- Αν κάθε ομάδα δημιουργήσει την παράγραφό της, ενώστε τις και δημιουργήστε μία σελίδα.
- Ακουμπήστε τη μήτρα στο μελάνι και τυπώστε την στο χαρτί σας.
- Αν θέλετε να γίνετε σύγχρονοι γραφίστες, μπειτε στο πρόγραμμα *σελιδοποίησης Scribus* και δημιουργήστε τα άρθρα σας!

2. *Άκου τον συγγραφέα, ακολούθησε το βιβλίο του.*

Από το μυαλό του συγγραφέα στα χέρια μας. Ακολούθησε τη διαδρομή στο επιτραπέζιο παιχνίδι, δώσε ιδέες στον συγγραφέα, δώσε πληροφορίες και έμπνευση! Πήγαινε στον εκδότη, βρες τα λάθη του αντιτύπου, διόρθωσέ τα, μέτρα τις σελίδες, αν κάποια λείπει πας πίσω, τύπωσε το βιβλίο, στείλε το σε όλη τη γη, πήγαινε το σε βιβλιοπωλεία, σε σχολεία και φτάσε πρώτος στο παγκάκι του πάρκου να το διαβάσεις ξένοιαστα! Σε συσκευή *kindle*; Διάβασε το άρθρο του συγγραφέα Δ. Κούρτοβικ «Ένα fake αγγελτήριο θανάτου» και σκέψου το! Θα υπάρχουν καρτέλες με τα μηχανήματα της ιστορίας της τυπογραφίας με λίγες πληροφορίες για το καθένα, δραστηριότητες που θα εξοικειώνουν τους μαθητές με κάθε μορφής τύπωμα από απλές σφραγίδες μέχρι τον σύγχρονο τρόπο εκτύπωσης ή έκδοσης έντυπου υλικού.

3. *Ας λερωθούμε με μελάνι. Βούτηξε το δάχτυλό σου στο μελάνι, φτιάξε το δακτυλικό σου αποτύπωμα, φτιάξε σφραγίδες με διάφορα υλικά.* Θα προηγηθεί μια σύντομη ιστορία της τυπογραφίας από τη γέννηση της έως τις μέρες μας σε ελκυστικές καρτέλες κατά χρονολογική εξέλιξη, παράλληλα, με μία ενημέρωση για την ιστορία της τυπογραφίας στα Επτάνησα. Ενδεικτικές δραστηριότητες: Παιχνίδια μνήμης και παρατηρητικότητας επάνω στο πληκτρολόγιο μιας γραφομηχανής του άλλοτε και του πληκτρολογίου του τώρα. Παιχνίδια εκμάθησης του τυφλού συστήματος γραφής.

4. *Μάθε τυφλό σύστημα δακτυλογράφησης στη γραφομηχανή και στο πληκτρολόγιό σου.* Το σενάριο εν συντομία: Το γνώριζες; Το άτομο που δακτυλογραφεί γνωρίζει τη θέση των πλήκτρων στο πληκτρολόγιο μέσω της μυϊκής μνήμης! Το τυφλό σύστημα, συνήθως, προϋποθέτει την τοποθέτηση των δακτύλων των χεριών (όλων των δακτύλων εκτός από τους αντίχειρες, οι οποίοι τοποθετούνται στο πλήκτρο διαστήματος)... [...]... εξόγκωμα στα πλήκτρα της σειράς βάσης για τους δείκτες (τα πλήκτρα Φ και Ξ), προκειμένου να διευκολύνεται η γρήγορη εύρεση των πλήκτρων βάσης! Λοιπόν; Έτοιμοι; Ξεκινήστε με το όνομα, το επίθετο, το σχολείο σας! Γράψτε μας μία επιστολή για τις εντυπώσεις σας από τις δραστηριότητες της μουσειοσκευής! Χρησιμοποιήστε το καρμπόν, ώστε να έχετε κι εσείς αντίτυπο της επιστολής!

5. *Μία νύχτα στο πιεστήριο.*

Ένα σενάριο φαντασίας που μπορεί να εξελιχθεί σε δρώμενο με τη συνομιλία και τις αφηγήσεις των μηχανημάτων. *Για σκέψου ... ησυχάζει ποτέ η αίθουσα του πιεστηρίου;*

Μιλούν τα μηχανήματα μεταξύ τους; Φαντάσου τον διάλογο... Πήγαινε από αίθουσα σε αίθουσα, αφού περάσεις τις δοκιμασίες! Για τους μεγαλύτερους μαθητές μπορεί να οργανωθεί μια δραστηριότητα σελιδοποίησης, με τίτλο «γίνομαι γραφίστας» σε προγράμματα σελιδοποίησης, όπως το Scribus.

6. Γίνε ερευνητής των αρχείων της ιστορίας - Μελέτησε τα πρώτα έντυπα.

Οι μαθητές θα περιηγηθούν στον κόσμο των αρχείων μέσα από τις παρακάτω οδηγίες:

- Γνωρίζεις για την ψηφιοποίηση των εντύπων;
- Χρειάζεσαι μια καλή κάμερα και παρατηρητικότητα!
- Προσπάθησε να μεταγράψεις τα αρχεία του Αριστοτέλη ή το ελληνικό έντυπο του 1476!
- Παρατήρησε τις γραμματοσειρές, δες το π, το θ, την λέξη και.
- Μελέτησε και τα βυζαντινά στοιχεία, τα γράμματα και τους τονισμούς.
- Στείλε στο μουσείο την ψηφιοποίησή σου για να εκτιμηθεί από τους ειδικούς.

7. Διαβάζω για σένα.

Ψηφιοποίησε με την ομάδα σου ένα απόσπασμα ή ένα βιβλίο και πρόσφερε το σε συλλόγους τυφλών.

5.2. Το Σχολείο

Βασική επιδίωξη στις δραστηριότητες σχολικής ζωής είναι να υπάρξει προσωπική σχέση και σύνδεση του μαθητή με τα αντικείμενα, να είναι κοντά στη σύγχρονη επικαιρότητα, να αγγίζουν τις συνήθειες των παιδιών, να δημιουργείται συνείδηση των χώρων, συνείδηση της λειτουργίας αυτών των χώρων και των αντικειμένων (Μπούνια & Νικονάνου, 2008). Στόχος είναι να γίνει κατανοητό τι σημαίνουν αυτά τα αντικείμενα, σήμερα, και να υπάρξει η σύνδεση με τον άνθρωπο, το μέρος και την εποχή, καθώς και να υπάρξει μια προέκταση στην ψηφιακή τεχνολογία. Σύμφωνα με την Νάκου (2001), τα χρηστικά αντικείμενα παραπέμπουν με σύνθετους και πολύπλευρους τρόπους στους ανθρώπους που τα επινόησαν, τα σχεδίασαν, τα κατασκεύασαν και τα χρησιμοποίησαν.

Σε αυτήν την ενότητα της μουσειοσκευής θα περιέχονται: σχολική ποδιά με τον λευκό γιακά και την κορδέλα της, μία εσάρπα εποχής για την ένδυση της δασκάλας, μία σάκα που ίσως αποτελέσει και τη θήκη της όλης μουσειοβαλίτσας, παλιά τετράδια αριθμητικής, γλώσσας, καλλιγραφίας, πατριδογνωσίας, πένα, μολύβι, γραφίδα, έλεγχος προόδου, βαθμολόγια, πινακάκι και κιμωλία, πλάκα με κερί και γραφίδα, φτερό κ.ο.κ. Θα γίνει αναφορά στην 'αυθεντία' του δασκάλου, ίσως, μέσα από ανάλογα θεατρικά δρώμενα, αλλά και της αναφοράς στο αυταρχικό περιβάλλον του σχολικού χώρου. Τέλος, θα γίνει προσπάθεια αναπαράστασης του χώρου και έννοιες, όπως άνθρωπος, εποχή, μέρος θα είναι στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων.

Στις ενέργειες που θα προτείνονται στους εκπαιδευτικούς θα περιλαμβάνονται δραστηριότητες δραματοποίησης παλιού σχολικού κλίματος και προσομοίωση τάξης παλαιότερων δεκαετιών. Αναλυτικά, οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα κάτωθι:

1. Η μηχανή του χρόνου.

Δραστηριότητες γραφής σε όλα τα υλικά και με όλα τα μέσα, ανάγνωση και απαγγελία ποιημάτων εποχής, ενδεικτικά μαθήματα πατριδογνωσίας και εύρεση της ανάλογης θεματολογίας, προβληματισμοί για τα αναρτημένα στους τοίχους γνωμικά, για τους χάρτες εποχής ή για τις μηχανές προβολής μικρών ιστοριών γνώσεων, προβλήματα μαθηματικών με δραχμές, παρατήρηση γραμματοσειρών των παλιότερων αναγνωστικών, αναζήτηση θεματολογίας στα αναγνωστικά, τρόπος εισαγωγής στο πανεπιστήμιο και επιλογή επαγγέλματος μέσα από το σχολείο. Θα χρησιμοποιηθούν καρτέλες που θα δείχνουν τα

σχολικά κτίρια και θα αναδεικνύουν ανάλογα θέματα σχολικής στέγασης, θέρμανση με ξυλόσομπες, ξύλινα θρανία. Οι δραστηριότητες θα εστιάσουν στην παρότρυνση οργάνωσης μικρού μουσείου και έρευνας της ιστορίας του σχολείου από τους μαθητές ή έρευνα σχολικής ζωής του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος και ανάρτηση αυτών των αναμνήσεων στην ιστοσελίδα του μουσείου του Ιονίου Πανεπιστημίου (πες μια ιστορία, θυμήσου το σχολείο σου). Καρτέλες θεμάτων – εικόνες και συνοδευτικές πληροφορίες:

- *Οι ήρωες των σχολικών εγχειριδίων, Ο Μίμης και η Λόλα*
- *Το πρώτα μας γράμματα, η μοναδικότητα των γραμμάτων της Α Δημοτικού*
- *Η σχολική ποδιά, ο λευκός γιακάς και η κορδέλα*
- *Η κασετίνα και το περιεχόμενό της, η κιμωλία*
- *Σχολικό υλικό εποχής, εποπτικό υλικό, χάρτες, όργανα πειραμάτων*
- *Η λογοτεχνία και η ποίηση στο σχολείο*
- *Οι έλεγχοι προόδου*
- *Η κουκουβάγια*
- *Μουσείο στο σχολείο*
- *Αυταρχικό περιβάλλον, αυθεντία δασκάλου, αναρτημένα στους τοίχους γνωμικά*
- *Το γλωσσικό ζήτημα*
- *Η ορθογραφία και τα gleeklish*
- *Τα ξύλινα θρανία*

Τόσες πολλές λέξεις, τόσες πολλές έννοιες! Μοιραστείτε τις καρτέλες, παρατηρήστε καλά, ερευνήστε, συγκεντρώστε κι άλλες πληροφορίες από την οικογένειά σας, βάλτε τα ρούχα της εποχής και γίνετε οι ήρωες! Με λίγη φαντασία, με καλή συνεργασία και πολλές ιδέες μπορείτε να συνθέσετε την καθημερινότητα των μαθητών μιας άλλης μακρινής εποχής... των γονιών σας, των παππούδων μας! Καλέστε τους παλιότερους να δουν την παράστασή σας και ανεβάστε την στην ιστοσελίδα του σχολείου!

2. Χάρισε στο μουσείο – Γίνε η ιστορία σου.

Κάθε μουσείο είναι ένα μέσο για διά βίου μάθηση, ανήκει σε όλους και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας. Γι' αυτό, λοιπόν, αν θέλεις, γίνε κι εσύ ερευνητής στη δική σου προσωπική ιστορία! Ψηφιοποίησε το παλιό τετράδιο των γονιών! Χάρισε την κορδέλα της γιαγιάς ή το λευκό γιακαδάκι της ποδιάς! Στείλε το αντικείμενο στο μουσείο, γράψε την λεζάντα του, αφηγήσου την ιστορία σου σε ό,τι μέσο θέλεις και οι φοιτητές θα το ψηφιοποιήσουν για 'σένα! Έτσι, θα είσαι ένα ενεργό μέλος του μουσείου σχολικής ζωής του Ιονίου πανεπιστημίου!

3. Τι μαθήματα διδάσκονταν οι παππούδες μας;

- Φτιάξε το εβδομαδιαίο πρόγραμμα του παππού και της γιαγιάς και σύγκρινέ το με το δικό σου σήμερα! Ορίστε τα μαθήματα από ένα αρχείο του 1886!
- Καλλιγραφία; Ξεκίνα με την κονδυλοφόρο πένα και το μελανοδοχείο! Δοκίμασε και τις σύγχρονες και πιο εύχρηστες πένες διαρκείας!

Οι μεγαλύτεροι μαθητές θα προτρέπονται να ερευνήσουν την εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας και τη χρήση της καθαρεύουσας στον σχολικό χώρο. Πώς διαβάζονται όλα αυτά; Τι γλώσσα είναι αυτή που μοιάζει με ελληνικά; Είναι το γλωσσικό ζήτημα! Η διαμάχη για το ποια γλώσσα θα αναγνωριζόταν ως επίσημη ελληνική. Η αρχαία ή η γλώσσα της εποχής εκείνης! Έγινε μεγάλος αγώνας μέχρι να επικρατήσει η δημοτική, η γλώσσα που μιλάμε και γράφουμε σήμερα.

4. Ανάμεσα στα κειμήλια του παππού και της γιαγιάς...

Zoom στην παλιά βιβλιοθήκη! Βρες τους τίτλους των βιβλίων, τον τόπο και τη χρονολογία έκδοσής τους! Συγκέντρωσε τις πληροφορίες. Ποιο είναι το πιο παλιό βιβλίο; Μελέτησε τους

τίτλους των βιβλίων. Τι λένε για τον ιδιοκτήτη τους; Αναγνωρίζεις κάποιες λέξεις; Καταλαβαίνεις τι σημαίνουν; Κάνε μία λίστα και ψάξε να βρεις τη ρίζα τους και τη σημερινή τους εξέλιξη! Παράλληλα, θα υπάρχει και τρόπος να επισημανθούν κάποιες ιδιαιτερότητες στην εκπαίδευση των Επτανήσων και στην ιστορία αυτής. Αυτά θα αποτυπώνονται σε μια χρονική γραμμή ή ένα χρονολόγιο κατά το ήμισυ ήδη συμπληρωμένο (1660-2020).

5.3. Ψηφιακός πολιτισμός

Από τη συλλογή του ψηφιακού πολιτισμού και τεχνών θα αναδειχθούν μέσα από δραστηριότητες οι δημιουργίες εικονικής πραγματικότητας για επιλεγμένα αντικείμενα και σημεία ενδιαφέροντος των Επτανήσων, αλλά και ο ρόλος της τεχνολογίας στην εξέλιξη των εννοιών που διατρέχουν όλες τις μουσειακές συλλογές του μουσείου του Ιονίου Πανεπιστημίου. Προβάλλονται ερωτήματα, όπως: Πώς η τεχνολογία έχει επηρεάσει την τυπογραφία, το βιβλίο, τη γνώση και την πληροφορία, την εκπαίδευση, το ίδιο το σχολείο, τη σχολική ζωή αλλά και το ίδιο το μουσείο. Στη μουσειοσκευή θα υπάρχουν καρτέλες με οδηγίες κατασκευής ολογράμματος, γυαλιών και σχεδιασμού συγκεκριμένων 3D αντικειμένων, καθώς και τα απαραίτητα υλικά, π.χ. διαφανές πλαστικό κομμένο στις ανάλογες διαστάσεις, κομμάτια διαφανούς κόκκινου και μπλε σελοφάν, το πατρών μάσκα και γυαλιών σε σκληρό χαρτόνι.

Οι τεχνολογίες εικονικής, επαυξημένης και μικτής πραγματικότητας θα εφαρμοστούν σε ποικίλες δραστηριότητες που θα αφορούν σε μαθητές όλων των βαθμίδων.

1. Εκτύπωσε τρισδιάστατα αντικείμενα 3D Printing.

Δημιούργησε το δικό σου μοντέλο! Πάρε την καλύτερη σχεδιαστική απόφαση και φτάσε τον τρισδιάστατο εκτυπωτή στα όριά του! Παρατήρησε καλά, εμβάθυνε και, τελικά, αποφάσισε! Πρέπει να είσαι εφευρετικός, αλλά και καλαίσθητος! Τα αντικείμενα διαβαθμισμένης δυσκολίας αντλούνται από τη θεματολογία των συλλογών του μουσείου του Ιονίου πανεπιστημίου. Από τα πιο απλά, π.χ. ένα μολύβι, μία σχολική πινακίδα, μέχρι τα πιο σύνθετα π.χ. κινητά τυπογραφικά στοιχεία, ώστε, τελικά, να δημιουργήσουν μία σελιδοποιημένη ενότητα που θα αναπαραχθεί με μελάνι στο χαρτί. Για τη συμμετοχή προτείνονται λογισμικά συστήματα, όπως το ScetchUp ή το Tinkercad, ενώ στους στόχους συγκαταλέγεται η ανάπτυξη του πνεύματος της ομαδικότητας κατά τη συνεργασία που απαιτείται από δασκάλους και μαθητές κατά τη διαδικασία. Τα παιδιά γνωρίζουν διάφορα λογισμικά από νωρίς, καθώς ενθουσιάζονται μέσα από ένα σχέδιο που έχουν φτιάξει μόνα τους.

2. Φτιάξε μία μάσκα εικονικής πραγματικότητας σύμφωνα με τις οδηγίες: Φόρεσε τη μάσκα σου και περιηγήσου στα Επτάνησα!

3. Φτιάξε ένα Ολόγραμμα! Φτιάξε γυαλιά 3D.

Κατασκεύασε την Holographic Pyramid, για να παρακολουθήσεις μία τρισδιάστατη ολογραφική προβολή ενός αντικειμένου! Θα έχεις τη δυνατότητα πολύ καλύτερης παρατήρησης!

6. Συμπερασματικά

Το μουσείο του Ιονίου Πανεπιστημίου, εκπροσωπώντας όλο το ίδρυμα στα Επτάνησα, καινοτομεί στη δημιουργία ενός ενιαίου αφηγήματος των τριών συλλογών του, μέσα από τη μουσειοσκευή του, η οποία θα ταξιδεύει στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας της χώρας. Ακολουθώντας την αρχή της συμμετοχικότητας και με τη μέθοδο της συμπερίληψης, ωθεί την πανεπιστημιακή κοινότητα σε ανάπτυξη συνεργασιών με την κοινότητα της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, εξασφαλίζοντας, έτσι, μία συνεχή

επαφή και μια συνεχή ανατροφοδότηση. Με αυτόν τον τρόπο, η μουσειοσκευή αποτελεί συμβολικά ένα διαδραστικό εργαστήριο, μια άλλη θέαση, ένα αποτύπωμα του συνόλου του πανεπιστημιακού ιδρύματος και των μουσειακών του συλλογών.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Black, G. (2009). *Το ελκυστικό μουσείο* (Μτφ. Σ. Κωτίδου). Αθήνα: ΠΙΟΠ.
- Gach, H.-J. (2005). *Geschichte auf Reisen. Historisches Lernen mit Museumskoffern*. Wochenschau Verlag: Schwalbach/Ts.
- Hooper-Greenhill E. (2007). *Museum and Education. Purpose, pedagogy, performance*. Canada.
- Seemiller, C., & Grace, M. (2016). *Generation Z goes to college*. Ανακτήθηκε στις 30 Ιουνίου 2019, από: https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=xjDvCQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR9&dq=milennials+generation+z&ots=7ANrNxbxfi&sig=crR_ScyxQchmWaRnLcljDKG9pYI&redir_esc=y#v=onepage&q=millennials%20generation%20z&f=false.
- Βαφειάδου, Ε. (2015). Τα μουσεία στην ψηφιακή εποχή: Ο ρόλος της ψηφιακής τεχνολογίας στη μουσειακή μάθηση. *Πρακτικά 5ου Συνεδρίου για τις λειτουργίες νόησης και λόγου στη συμπεριφορά, στην εκπαίδευση και στην ειδική αγωγή. Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης* (σσ.249–258). Τόμος 2015, Αρ. 1. Αθήνα: ΕΚΠΑ. Doi: <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.164https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/edusc/article/view/164> (τελευταία επίσκεψη 2/10/2018).
- Βέμη, Μ., & Νάκου, Ε. (Επιμ.) (2010). *Μουσεία και Εκπαίδευση, Συλλογικό έργο*. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.
- Βλίζος, Σ. (2021). «Μουσείο και τοπική κοινωνία: η περίπτωση του πανεπιστημιακού μουσείου του Ιονίου Πανεπιστημίου στην Κέρκυρα». Στο Ν. Ναγόπουλος (Επιμ.), *Οι Κοινωνικές Επιστήμες σήμερα. Διλήμματα και προοπτικές πέρα από την κρίση*, Μυτιλήνη 2021, 1293-1302.
- Βλίζος, Σ. (2021). «Μουσεία, φορείς και τοπική κοινωνία: παρεμβάσεις ‘μουσειολογίας’». Στο Σ. Βλίζος & Π. Πάντζου (Επιμ.), *Ανάδειξη και διαχείριση χώρων και μνημείων* (σσ. 106-124). Αθήνα.
- Κόκκινος, Γ., & Αλεξάκη, Ε. (Επιμ.) (2002). *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη μουσειακή αγωγή*. Αθήνα.
- Κρεβάικα, Τ. (2020). «Γνωριμία με τον Ιωάννη Καποδίστρια μέσα από μία διδακτική εφαρμογή για την Στ΄ Δημοτικού με την χρήση της μουσειοσκευής του Μουσείου Καποδίστρια της Κέρκυρας», τχ. 175. Αθήνα: Νέα Παιδεία.
- Μούλιου, Μ. (2014). Τα μουσεία στον 21^ο αιώνα: προκλήσεις, αξίες, ρόλοι, πρακτικές. Στο Γ. Μπίκος & Α. Κανιάρη (Επιμ.), *Μουσειολογία. Πολιτιστική Διαχείριση και Εκπαίδευση* (σσ.77-111). Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Μπούνια, Α., & Νικονάνου, Ν. (2008). «Μουσειακά αντικείμενα και ερμηνεία: Δημιουργώντας την εμπειρία, επιδιώκοντας την επικοινωνία». Στο Ν. Νικονάνου & Κ. Κασβίκης (Επιμ.), *Εκπαιδευτικά ταξίδια στον χρόνο: εμπειρίες και ερμηνείες του παρελθόντος* (σσ. 69-101). Αθήνα.
- Μπούνια, Α., Οικονόμου, Μ., & Πιστιάβα, Ε. Μ. (2010). «Η χρήση νέων τεχνολογιών σε μουσειακά εκπαιδευτικά προγράμματα: αποτελέσματα μιας έρευνας στα ελληνικά μουσεία». Στο Μπ. Βέμη & Ει. Νάκου (Επιμ.), *Μουσεία και εκπαίδευση* (σσ. 335-347). Αθήνα.
- Νάκου, Ει. (2001). *Μουσεία: Εμείς, τα πράγματα και ο πολιτισμός*. Αθήνα: Νήσος.

- Νάκου, Ει. (2008). «Προσεγγίζοντας το παρελθόν με διαφορετικά πολιτισμικά εργαλεία». Στο Ν. Νικονάνου & Κ. Κασβίκης (Επιμ.), *Εκπαιδευτικά ταξίδια στο χρόνο. Εμπειρίες και ερμηνείες του παρελθόντος*. Αθήνα: Πατάκης.
- Νεοφώτιστος, Δ. (2013). Τα πρώτα Ελληνικά τυπογραφεία (1627-1827) ΜΕΡΟΣ ΙΙ. *Ηλεκτρονικό περιοδικό Πολιτιστικής Αρθρογραφίας*. Διαθέσιμο στο: <http://diavasinet.gr/?p=1955>. Αρχειοθετήθηκε στις 10 Νοεμβρίου 2013 στο [WaybackMachine](http://www.waybackmachine.org).
- Νικονάνου, Ν. (2013). *Μουσειοπαιδαγωγική. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Πατάκης.
- Νικονάνου, Ν. (2015). «Εκπαιδευτικά εργαλεία: έντυπα και υλικά». Στο Ν. Νικονάνου (Επιμ.), *Μουσειακή μάθηση και εμπειρία στον 21^ο αιώνα* (σσ. 203-224) [ηλεκτρ. βιβλίο]. Αθήνα: Σύνδεσμος Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <http://hdl.handle.net/11419/712>.
- Στάϊκος, Σπ. (2000). Τα τυπογραφεία της καθ' ημάς ανατολής: Μοσχόπολη, Άγιον Όρος, Σμύρνη, Κέρκυρα, Ζάκυνθος, Χίος, Κυδωνιές. Στο Κ. Σπ. Στάϊκος & Τρ. Ε. Σκλαβενίτης (Επιμ.), *Πεντακόσια χρόνια έντυπης παράδοσης του Νέου Ελληνισμού (1499-1999) - Οδηγός της έκθεσης* (σ. 43). Αθήνα: εκδ. Βουλή των Ελλήνων.

Διαδίκτυο

- «Ένα fake αγγελτήριο θανάτου», Δ. Κούρτοβικ στο: <https://ipolizei.gr/afierwma-vivlio-opws-leme-troxos/>
<https://www.ashmolean.org/>
<http://iivw.di.ionio.gr/>
<https://museum.ionio.gr/gr/>
<http://arxeiomnimon.gak.gr/index.html>

Διαφοροποίηση διδασκαλίας και μάθησης: καινοτόμες δράσεις στην εκπαίδευση. Οι αντιλήψεις και οι στάσεις των Κύπριων εκπαιδευτικών

Λυδία Κωμοδρόμου